Adroddiad i'r	**Pwyllgor Craffu Cymunedau**
Dyddiad y cyfarfod	**15 Mai 2025**
Aelod/Swyddog Arweiniol	**Y Cynghorydd Rhys Thomas, Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau**
Pennaeth Gwasanaeth	**Liz Grieve, Pennaeth Tai a Chymunedau**
Awdur yr adroddiad	**Geoff Davies, Swyddog Arweiniol - Tai Cymunedol**
Teitl	**Ymateb brys i denantiaid diamddiffyn sy'n colli gwres yn eu cartrefi**

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Amlinellu pa gefnogaeth sydd ar gael i denantiaid y Cyngor pan fydd digwyddiadau ac achosion brys yn tarfu

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Ymateb i'r cais am wybodaeth am ba ddarpariaeth sydd ar gael i denantiaid diamddiffyn sydd â dim ond trydan fel eu prif ffynhonnell gwres.

2.2 Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cynnwys manylion am y gefnogaeth a ddarperir gan y gwasanaeth Tai Cymunedol ac Eiddo i denantiaid a chymunedau, mewn cyd-destun ehangach.

3. Beth yw'r Argymhelliad?

3.1 Bod y Pwyllgor yn cadarnhau ei fod wedi darllen yr adroddiad ac wedi ei ddeall, ac i roi sylwadau arno os oes angen.

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Mae Tai Cymunedol / Eiddo yn darparu cefnogaeth i'n tenantiaid ac aelwydydd bob dydd. Mae hyn yn amrywio o gefnogaeth unigol â materion tai, i

ddigwyddiadau bywyd cyffredinol ac achosion brys sy’n digwydd ym mywydau pobl. Gall y rhain amrywio’n fawr, gan gynnwys cam-drin domestig, trosedd, tân a phrofedigaeth.

4.2 Rydym hefyd yn darparu cefnogaeth i gymunedau ac mae gennym hanes o gefnogi grwpiau o denantiaid neu gymunedau drwy ddigwyddiadau arwyddocaol megis llifogydd lleol a digwyddiad mawr, sef pandemig 2020.

4.3 Mae gwasanaeth brys y tu allan i oriau 24/7 ar gael yn ystod y gyda’r nos a phenwythnosau i’n tenantiaid, sy’n cynnwys staff a chontractwyr sy’n gallu delio ag ystod eang o achosion brys.

4.4 Y digwyddiad brys mawr mwyaf cyffredin posibl yw llifogydd yn Llanelwy. Mae hyn yn effeithio ar Lys y Felin, cynllun ar gyfer pobl hŷn yn agos at Afon Elwy. Er bod gwelliannau mawr wedi cael eu cwblhau gan Gyfoeth Naturiol Cymru i amddiffyn rhag llifogydd, rydym yn parhau i fonitro’r perygl o lifogydd yn yr ardal hon, cyn ac yn ystod cyfnodau o dywydd garw a stormydd. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod staff ar gael i ymweld â phreswylwyr a’u cefnogi ag amddiffynfeydd unigol ac i baratoi rhag ofn y bydd angen gwagio cartrefi. Rydym hefyd wedi parhau i gydweithio gyda Chyfoeth Naturiol Cymru a Dŵr Cymru yn dilyn digwyddiadau y bu ond y dim iddynt ddigwydd i leihau’r perygl y byddant yn digwydd eto.

4.5 Rydym yn gweithio’n agos gyda thimau Cynllunio Rhag Argyfwng y Cyngor yn ystod digwyddiadau fel llifogydd. Byddai system Cynllunio Rhag Argyfwng y Cyngor hefyd yn cefnogi cymunedau mewn digwyddiadau mawr fel colli trydan.

4.6 Y rhwydwaith cyfleustodau a darparwyr sy’n gyfrifol am arwain pan fydd toriadau pŵer. Mae’r “Cynllun Toriad Trydan a Chyfleustodau Cyffredinol” yn ymdrin â’r ymateb. Fforwm Cymru Gydnerth y Gogledd sy’n arwain ar y cynllun ac mae’n cael ei reoli gan Grŵp Isadeiledd a Pharodrwydd Logistaidd y Fforwm.

4.7 Mae’r cynllun yn amlinellu cyfrifoldeb Scottish Power am yr isadeiledd trydanol ac i adfer y cyflenwad cyn gynted â phosibl. Mae’r cynllun hefyd yn cynnwys manylion y cynlluniau wrth gefn ar gyfer cefnogi cymunedau a chyfathrebu. Mae sefydliadau fel y Groes Goch Brydeinig yn bartneriaid yn y cynllun ac ymgysylltir â nhw os bydd toriad trydan mawr ac estynedig yn digwydd. Mae hyn yn cynnwys anfon cerbydau cefnogi cwsmeriaid i ddanfon blancedi a lluniaeth ac i roi cyngor i gymunedau.

4.8 Gall y cwsmeriaid hynny sydd angen gofal a chefnogaeth ychwanegol yn ystod toriad trydan gofrestru â'r Gofrestr Gwasanaethau â Blaenoriaeth. Rydym wedi rhannu rhestr o gyfeiriadau gyda'r Gwasanaeth Cynllunio at Argyfwng Rhanbarthol. Mae hyn yn seiliedig ar gynlluniau'n benodol i bobl hŷn.

4.9 Gallai'r Cyngor a hefyd Tai Cymunedol, ddefnyddio ein cofrestrau ein hunain o bobl yn ein cymunedau sydd angen cefnogaeth ychwanegol a byddai ein staff ein hunain yn cysylltu a chynnig cefnogaeth. Mae gennym hefyd gofrestr o gwsmeriaid diamddiffyn sy'n byw yn y stoc dai gyffredinol un ai ar eu pennau eu hunain neu mewn aelwyd. Byddem yn targedu'r aelwydydd hyn mewn achosion brys.

4.10 Pe bai toriad pŵer hir yn digwydd o fewn ein stoc dai a hwnnw'n lleol, sef yn effeithio ar un cynllun neu stryd, byddem yn rhoi gweithdrefnau cynllunio brys ar waith i agor canolfan orffwys mor agos â phosibl, er mwyn darparu lle cynnes a bwyd a diod poeth.

4.11 Pe bai'r toriad yn effeithio ar ardal llawer mwy, byddem yn rhan o ymateb partneriaeth ehangach ar gyfer yr holl breswylwyr a effeithiwyd. Byddem yn darparu blancedi ychwanegol i unrhyw un sydd eu hangen er enghraifft, ond yn gweithio gyda phartneriaid cynllunio rhag argyfwng ehangach i ddarparu lluniaeth poeth mewn cymunedau. Byddai staff tai'n targedu tenantiaid i sicrhau ein bod yn cyfathrebu'n eang. Fel y soniwyd eisoes, byddai'r Groes Goch Brydeinig yn bartner allweddol i gefnogi cymunedau.

4.12 Yr unig systemau gwresogi na fyddai'n cael eu heffeithio gan doriad pŵer fyddai tanau tanwydd solet a rhai sy'n cael eu cynnal â phaneli solar â batris.

Ein dull o adnabod ein cwsmeriaid

4.13 Yn ddiweddar, rydym wedi adolygu'r ffordd rydym yn rheoli'r wybodaeth sydd gennym am ein cwsmeriaid, ac o ganlyniad, wedi datblygu strategaeth ddata a chynllun gweithredu. Mae'r camau gweithredu cychwynnol yn canolbwyntio ar dargedu'r bylchau yn ein data am aelwydydd. Nid yw'n broses syml i gadw darlun cyfredol o aelwydydd, gan fod yr amgylchiadau mewn aelwydydd yn newid bob dydd.

4.14 Hefyd, mae gennym brosiect fydd yn ein helpu i ddeall anghenion ein cwsmeriaid yn well, i'n helpu i ddatblygu darlun mwy o'n haelwydydd a'r

cymunedau maent yn byw ynddynt. Bydd rhagor o wybodaeth yn cael ei darparu maes o law.

4.15 Mae swyddi ein Swyddogion Tai bellach yn gwbl gyffredinol, sy'n golygu eu bod yn gallu ymdrin â'r ystod lawn o faterion rheoli tai megis rhent, rheoli tenantiaeth a dyraniadau.

Mae hyn yn golygu fod gan ein Swyddogion Tai y nifer lleiaf bosibl o gartrefi i'w rheoli (250 - 300 o gartrefi) o'i gymharu â'r swyddi Tai mwy arbenigol (800 o gartrefi) oedd gennym cyn hynny. Felly, mae Swyddogion Tai yn meithrin darlun mwy cynhwysfawr o'r tenantiaid yn eu hardal. Rydym yn disgwyl i hyn barhau i ddatblygu.

4.16 Mae'n werth nodi bod adborth gan weithwyr proffesiynol Tai yng Nghymru yn nodi bod staff tai'n teimlo eu bod yn gorfod llenwi bylchau a achosir gan wasanaethau dan bwysau yn fwy a mwy aml, megis gwaith cymdeithasol a gwasanaethau iechyd meddwl. Mae'r dull cyffredinol hwn yn golygu ein bod yn fwy ymwybodol o'r problemau posibl mewn aelwyd a'n bod yn gallu dynodi'r bobl fwyaf diamddiffyn yn well.

Systemau gwresogi a Safonau

4.17 Dangosir proffil ein systemau gwresogi yn ein stoc dai yn y tabl isod -

Math	Nifer yr eiddo
Nwy	2890
Pympiau Gwres yr Awyr	219
Olew	27
Tanwydd solet (107 Charnwood a 78 aml danwydd - stof goed neu dân agored)	185
Economi 7 (Gwresogyddion Storio)	63

Bydd y defnydd o systemau gwresogi trydan yn cynyddu wrth i ni osod mwy o systemau sy'n dibynnu llai ar danwydd ffosil a chynyddu'r defnydd o danwydd adnewyddadwy fel rhan o Safon Ansawdd Tai Cymru.

Casgliad

4.18 Mae'r gwasanaeth Tai yn cefnogi ein tenantiaid o ddydd i ddydd ac mae ganddo wybodaeth briodol am aelwydydd sy'n ddiamddiffyn. Mae gennym wasanaeth 24 / 7 i'n galluogi i ymateb i achosion brys a digwyddiadau. Mae'r gwasanaeth yn cyfrannu at brosesau cynllunio rhag argyfwng a rheoli risg

parhaus i sicrhau y gallwn gefnogi ein haelwydydd a'n cymunedau os bydd digwyddiad mawr yn digwydd.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1 Tai o ansawdd yn Sir Ddinbych sydd yn bodloni anghenion pobl.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1 Mae'r holl gostau sy'n gysylltiedig â'r stoc dai yn cael eu cynnwys yn y Cyfrif Refeniw Tai.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les a pha newidiadau sydd wedi, neu a fydd yn cael eu cyflwyno i'r prosiect neu'r ymagwedd o ganlyniad i'r asesiad?

7.1 Mae'r adroddiad hwn er gwybodaeth yn unig.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1 Mae'r adroddiad hwn er gwybodaeth yn unig.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Nid oes unrhyw gostau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Y risgiau yw ein bod yn methu ag ymateb yn briodol i ddigwyddiad sy'n effeithio ar ein tenantiaid a'u cymunedau.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1 Mae'r adroddiad hwn er gwybodaeth yn unig.